

Стипендії Наукового Товариства ім.Шевченка в Канаді 2022 року

Ось уже восьмий рік поспіль Наукове Товариство ім.Шевченка присуджує стипендії науковцям на дослідження української історії та культури, а особливо на розвідки, що стосуються діяльності українців в Канаді. Так, завдяки цій ініціативі були досліджені праця та роль визначних канадських українців у розвитку концепції мультикультуралізму - Петра Саварина (дослідження д-ра В.Полковського, 2016) та Ярослава Рудницького (дослідження д-ра Т.Приймака, 2017); ; висвітлені життя та творчість поета і літературознавця Микити Мандрики (розвідка М. Сороки, 2015); детально проаналізовані наукові концепції історика Івана Лисяка Рудницького (дослідження д-ра Е.Гийдела, 2018). Новій хвилі українських емігрантів присвятила свою працю перша стипендіантка НТШ Сюзанна Линн (2014), а етномузиколог Ольга Зайцева-Герц, яка отримала стипендію у 2019 році, дослідила музичний фольклор українських емігрантів до Канади на базі унікальних аудіо-записів Роберта Климаша. Стипендію 2020 року отримав д-р Зорян Стех на дослідження діяльності Українсько-Канадського Дослідчо-Документаційного Центру, що від 1982 року успішно працює при Інституті св. Володимира в Торонто і зібрав величезну колекцію спогадів і свідчень жертв і очевидців Голодомору 1932-33 рр., та інших важливих історичних матеріалів. Стипендії були також присуджені деяким молодим науковцям на дослідження історії та культури України. Зокрема, переможцем наукової стипендії НТШ 2021 стала Ольга Хомета, що навчається в докторантурі на факультеті слов'янських літератур та мов університету Торонто та бере активну участь в роботі Дирекції НТШ в Канаді. Тема її наукового дослідження - "The Emancipatory Ideology of Ventriloquism in Pavlo Tychyna's Partiiia vede(1934)". Тут автор переконливо спростовує деякі шаблони трактування поезії Тичини 1930х років і відкриває іронічний голос поета, що навмисне вдається до частіткових ритмів та мови комуністичних плакатів.

Цього року на стипендію подалися кілька достойних кандидатів. Тому Дирекція НТШ вирішила надати стипендію двом науковцям. Калина Сомчинська, дослідниця з Едмонтону, здобула стипендію на розвідку : Our Feminist Aunties / Наші феміністичні тітки: Feminist Activity within the Ukrainian

Canadian Community and the Second Wreath Conference (1985). Мета її праці – дослідити архіви учасниць лівого руху в Канаді 1960-1980х рр., вивчити, як українські жінки у 1980х роках намагалися створити альтернативну феміністичну українську громаду в Едмонтоні, та як громада була залучена до стосунків з Радянською Україною.

Д-р Алекс Авербух отримав стипендію на дослідження на тему: The Queerotextual Krymskyi: Rediscovering a Major Modernist Figure through Newfound Personal Papers. Д-р Алекс Авербух, літературознавець і поет, зовсім недавно захистив докторську дисертацію, а тепер в Едмонтоні працює над новою післядокторальною темою, пов'язаною з другою світовою війною. Тема, що він запропонував НТШ, не пов'язана з проблематикою його основного дослідження, а отже, залишилася б не вивченою без підтримки НТШ. Тим не менше, ця тема видається надзвичайно цікавою, адже про Агатангела Кримського, одного з найвизначніших поетів і науковців-сходознавців України 20го століття, справді відомо дуже мало. Праця д-ра Авербуха, безумовно, допоможе заповнити значні прогалини у вивченні цієї такої визначної і загадкової постаті.

Від 2022 року НТШ ім.Шевченка в Канаді встановило ще одну щорічну дослідчу стипендію – імени родини Микитчуків, засновників та багатолітніх керівників Українського Бібліотечного Товариства в Торонті (УБТ – Toronto Ukrainian Library Association -TULA). Після ліквідації фізичної бібліотеки та переведення її в інтернетну мережу, Дирекція УБТ щедро пожертвувала НТШ в Канаді сто тисяч доларів на встановлення стипендії для досліджень українських бібліотек, архівів та створення бібліографій українських видань в Канаді. Перша стипендія ім.Микитчуків була присуджена відомому незалежному історичу-архівісту Мирославу Іванику на дослідження та опрацювання архіву Євгена Пастернака. Мирослав Іваник є головним редактором видавничих серій Бібліотека Закерзоння та Архів Закерзоння, автором кількох книг, сценаристом документальних фільмів, перекладачем на польську мову книги В.Вятровича “Друга польсько-українська війна 1942-1947” та редактором перекладу цієї ж книги на англійську мову. Євген Пастернак, син сенатора передвоєнного польського сенату та чоловік відомої геронтологічної активістки в Торонто Євгенії Пастернак, був активним учасником українських студентських товариств у Польщі довоєнного та

воєнного періодів, а після еміграції до Канади працював журналістом для різних часописів Канади і США, а також написав найповнішу на сьогодні історію Холмщини і Підляшшя. Його архів, що випадково потрапив до рук Іваника, складає 33 томи та кілька тисяч документів. Опрацювання даного архіву допоможе глибше висвітлити такі важливі сторінки як українське життя в довоєнній та воєнній Польщі, середовище ДіПі в повоєнний час, шляхи діпівців до Америки, Канади і Аргентини, та багато інших.

Окрім наукової стипендії, НТШ ім.Шевченка в Канаді виділяє також фонди на підтримку книг – публікацій з української та українсько-канадської культури.

Минулого року підтримку НТШ здобула книга “The Extraordinary Lives of Ukrainian-Canadian Women”, під редакцією магістра Іроїди Винницької, підготована до виходу в світ Канадським Інститутом Українських Студій (KIUS Press). Книга є перекладом англійською мовою україномовної збірки спогадів під назвою “Незвичайні долі звичайних жінок”, опублікованої у Львові 2013 року, і містить надзвичайно важливі матеріали в ділянці української усної історії 20-го століття.

Цього року підтримку НТШ отримала книга Наталі Кононенко: “Ukrainian Ritual on the Prairies: Growing a Ukrainian-Canadian Identity”, що прийняте до видавництва McGill – Queen’s University Press. Підсумовуючи більше 250 інтерв’ю, проведених з українцями степової Канади Альберти і Саскачевану в рамках The Sanctuary Project – десятилітнього проєкту, що був здійснений поміж 2008-2018 рр.,- автор розглядає їх щоденне життя крізь призму ритуалів богослужіння, весілля, народження та хрещення, смерті і похорону, календарного року тощо, та як українці знайшли спосіб поєднати традиційне з новим, зберегти свою українську ідентичність і водночас сформувати, витворити специфічний характер сучасної Канади.

P.S.: На світлинах – Калина Сомчинська, Алекс Авербух, Мирослав Іваник.

Даґмара Турчин-Дувірак,

Референт стипендій та фонду підтримки публікацій

